

Introducció.-

El desenvolupament econòmic i social del Maresme, l'augment de la població al sector litoral barceloní així com el desvetllament de les activitats comercials i industrials, es van fer ben paleses al segle XVIII (1). Aquest fet representà sens dubte un notable increment del cens de bestiar equí -mules, cavalls i ases-, és a dir dels animals de ferradura. Com sabem prou bé l'energia a sang d'aquestes espècies herbívores ha sigut fins fa ben poc insubstituïble per tragar les mercaderies, treure les barques del mar, pels transports per terra, per llaurar la terra i per molts altres usos.

No disposem de dades referents als censos de bestiar equí, però degué ésser important donades les característiques del Maresme.

La cura i el manteniment en bon ús dels cavalls, estava aleshores encomanada a una professió no gaire coneguda i poc estudiada que era la menescalia -de notable tradició als Països Catalans des de l'Edat Mitjana (2).

Com sabem, els menescals o albeïters eren els professionals que tenien cura de les cavallerisses, ocupant-se de feines tant distintes com ferrar, sagnar, donar punts de foc, guarir i atendre els animals, per tal que poguessin ésser útils als seus amos.

Les professions esmentades, figuraven dins el grup de les "arts del foc", i per això s'incloïen dins dels gremis de ferrers, calderers, manyans, agullers, i demés artesans del metall. A Mataró trobem els menescals o albeïters al gremi de Sant Antoni Abat, que tenia capella a la Parròquia de Santa Maria, juntament amb el gremi de Sant Eloi.

Les llistes dels prohoms i confreres de les confraries de Sant Antoni Abat i Sant Eloi, incloïen doncs artesans de totes les branques d'artesans "del foc", sense distincions (3).

Titulació dels albeïters, menescals i ferradors.-

Les ordenances dels ferrers, establien des d'antic que els propis prohoms del gremi o confraria podien examinar i aprovar els joves aprenents i aspirants a l'ofici. Com veurem més endavant, quasi la totalitat de les professions d'albeïteria -ferradors- passaven de pares a fills, i l'art de ferrar s'establia com una professió força tancada, doncs l'art de guarir els cavalls s'aprenia ben sovint per tradició oral i es basava en una experiència pràctica que no estava pas a l'abast de tothom.

La desfeta de l'any 1714, tot just iniciat el segle XVIII, representà a més de l'adveniment de la monarquia borbònica, la pèrdua de les llibertats nacionals i l'establiment a Catalunya d'una administració absolutista d'acord amb la promulgació i disposició del "Decreto de Nueva Planta". Entre les professions afectades per la nova reglamentació política hi trobem l'albeïteria.

El nou règim cobrí el càrrec i figura del Proto-alveïter -que havia estat establert en una Real Pragmática dels Reis Catòlics a

l'any 1500-; el Protoalveiter tenia la missió d'inspeccionar els professionals de la menescalía i del ferrar, tenint a cura també la concessió dels corresponents títols per a poder exercir legalment l'ofici, en clara contradicció amb els privilegis gremials.

Per un Real Despatx del 21 d'octubre de 1717 va ésser nomenat Protoalveiter de Catalunya En Diego Alvarez, albeiter originari de Sevilla i exmenescal del Regiment de Cavalleria de Granada durant la Guerra de Successió (4), aquest càrrec, com molts altres de la post-guerra, va ésser atorgat per mostrada fidelitat al nou rei, en cara que en aquest cas concret s'hi interposà un examen d'aptitud d'albeiters i ferradors de la ciutat de Barcelona (5).

L'activitat del nou examinador d'albeiters i ferradors no tardà gens ni mica en topar amb les organitzacions gremials seculares, doncs d'immediat trobem a l'esmentat Diego Alvarez demanant ajut a les autoritats civils i militars per tal de que recolzessin en la seva missió "despues de que por la Contradizion de los Prohombres e Indibiduos de la Cofradia de los Albeytares y Erradores de esta ciudad. Con el motivo de que dentro de ella, no se estilava ser examinados por el Protohalbeytar..." (6), conflictivitat que degué ésser forta en nombroses poblacions catalanes. A Olot esmenta particularment que en demanar-li el títol a un ferrador "le repondió con palabras injuriosas y ultrajando el título de Su Magestad, a bista de lo que mandó el Coronel Dn. Bernardino Marimón prenderle..."

La població de Mataró i el gremi de ferradors, figurà entre les més contestatàries, com hem comprovat en distints documents de la Real Audiència borbònica, un dels quals s'adreçà al Corregidor de Mataró Dn. Francisco Antonio de Morales en data del 15 de gener de 1719 assenyalant-l'hi que donés l'adequat suport a la persona del Protoalveiter "... haciendoles extensión de este Despacho serán seguidamente requeridos pidiéndoles asistencia y auxilio, se lo den sin mora ni dilación alguna!"

Val a dir que el Protoalveiter al fer lliurament de cada títol rebia la taxa corresponent que era "... por titulos de Albeytar a quatro Doblones y dos Doblones por el de Herrador" pels nou practicants, i la meitat per revalidar les titulacions anteriors all705 (7).

Els problemes de normalització i adjudicació dels títols degueren romandre durant molts anys; el 16 d'agost de 1721 el Capità General Interí de Catalunya Don Bernardo Santos Calderón de la Barca, reiterà al Corregidor de Mataró les amenaces de sanció pels practicants no titulats ni examinats, arribant fins i tot a la incautació de les eines i dels instruments del seu ofici, "... los quales procediendo Inventario se depositarán en las personas de la mayor satisfacción de las Justicias" (8).

El gremi mataroní de Sant Antoni Abat es resistí molt de temps a la imposició del Protoalbeiterat, doncs presentà plet sobre l'assumppte de la titulació i visites d'inspecció. En data del 21 de març de 1730 la Real Audiència dirigint-se al Corregidor de Mataró assenya la encara "... se sirva no dar oídos a las referidas instancias de la dicha ciudad de Mataró, en lo concerniente a las visitas, y exámenes de Herradores y Albeytares, y cobranza de los salarios tazados, sin permitir que el suplicante en esta salida que ha de exdcutar se le ponga embarazo alguno, ni se le ocasione el menor dispendio..." (9).

Noms i relació dels albeïters i ferradors del Maresme a la meitat del segle XVIII.-

El lligall 242 de la sèrie "Papeles de S.E." de l'Arxiu de la Corona d'Aragó ens proporciona unes llistes de professionals de la menescalia degudes als interventors del Protoalbeïterato en les seves visites reglamentàries quadriennals per percebre les taxes d'inspecció. Transcrivim textualment les que corresponen al Maresme -tant les que corresponien al Corregiment de Mataró com les del Corregiment de Girona- :

Corregiment de Mataró
=====

Tiana

Juan Vila 1 lb. 8 s.

Lella

Pablo Colomer .. 14 s.
Miguel Pifarrer 1 lb.10 s.

Taya

Miguel Elias 14 s.
Domingo Bosch 14 s.
Felio Rementul 14 s.

Premiá

Fco. Quintana 14 s.
Joseph Buquet 14 s.

Vilassá

Joseph Rossell 14 s.

Cabrils

Pablo Cabé 14 s.

Corregiment de Girona
=====

Areñs de Munt

Fco. Major, alb. 14 s.
Bernat Balldoriola .. 14 s.
Francesch Alsina 14 s.
Joan Masoet 14 s.
Joan Barcons 14 s.
Joseph Rovira 14 s.

Sant Cebriá de Vall Alta

Miguel Alsina 14 s.

Cabrera

Sebastian Albert 14 s.

Argentona

Fco. Boba es pobre
Fco. Trijinals 2 lb. 2 s.
Marcos Rexach alb. 14 s.

Mataró

Jaime Saurí 14 s.
Miguel Rabella 2 lb. 2 s.
Fco. Molins 2 lb. 2 s.
Narciso Alsina 14 s.
Jaime Casellas 14 s.
Joseph Capdevilà, ha
pres títol 11 lb. 4 s.

Llavaneres

Joseph Castellà 14 s.
Lorenzo Casallas 14 s.

Areñs de Mar

Buenaventura Cata 14 s.
Jayme Nono 14 s.

Sant Iscla de Vall Torta

Felix Pera 14 s.

Malgrat

Josep Font Lladosa 14 s.
Estevan Pages 14 s.

Sant Pol

Carlos Casellas 14 s.
Juan Pujol 14 s.

Pineda

Salvador Aymarich 14 s.
Pedro Comas 14 s.
Isidro Torrent 14 s.
Jaime Guix 14 s.

Calella

Juan Santigosa 14 s.

Canet

Francisco Llauger 14 s.
Jaime castañer 14 s.
Joseph Castellá 14 s.

Aquesta relació figura en un anexe del traspàs de funcions del Protoalbeiter de Catalunya a En Pau Fargas, davant del Notari públic de Barcelona Jayme Tos i Romà; l'esmentat Fargas va ésser nomenat Interventor el 3 d-abril del 1761, cessant pel març de 1763, així doncs els albeïters i ferradors que figuren relacionats a la llista corresponen al 1761, és més, en un document llegim "... en 4 de Mayo de 1761 empecé a hazer la visita en los quatro Corregimientos de Cathaluña, en cuya demora fue mi gasto, del mozo y del mulo, para comida y bebida como sigue ..." i més endavant en la relació de despeses, fa referència al dia exacte que es va visitar Mataró: "por la asistencia de un Alguacil por la visita de los Albeytares y Herradores del dicho Mataró, consta de recibo de 2 de junio de 1761 12 s."

A l'interventor Pau Fargas, segueix en el càrrec en Jacinto Oliver, Albeiter de Sant Andreu, que ens ofereix una nova relació l'any 1765, que pel que fa al Maresme presenta alguns canvis sobre la precedent del 1761: En Salvador Albert passà de Cabrera a Vilassar, a Mataró havia mort en Miquel Ravella i fou alta com a ferrador en Josep Granja, a Llavancres havia mort en Llorenç Casellas, i a Canet també havia mort en Jaume Castanyer.

Comptant amb aquests antecedents, hem investigat quelcom més dels menescals i ferradors de Mataró, per reconstruir una part de la nostra història i fer una aproximació sociològica sobre la professió en aquesta ciutat.

Estudi dels albeïters i ferradors mataronins del segle XVIII.-

Després d'una primera revisió dels censos del Protoalbeiterat, trobem una continuació de l'estudi a l'Arxiu Parroquial de Santa Maria i a l'Arxiu de Protocols Notarials de Mataró.

Circumscrivint-nos al segle XVIII, ens adonem de com la professió de menescal era transmesa de pares a fills en la majoria dels casos, per tant és possible establir veritables dinasties que veurem separadament:

Els SAURÍ :

Tenien el forn o taller a la Creu d'En Ramis, "en lo carrer dit lo Camí Real, davant del Col·legi dels Pares de les Escoles Pies, dits de Santa Anna" (10). Si tenim en compte que la Creu de Terme va ésser desplaçada, aquest menescal tindria la casa i taller en les cases que avui tenen els números 339-341 del Camí Real (x).

(x) Lloc on estava emplaçada l'antiga cotxera de l'Empresa Casas, i encara més antigament una botiga de baster.

Coneixem almenys tres generacions de menescals,

JAUME SAURÍ casat amb Magdalena Blanch

Jaume SAURÍ, nasqué l'any 1696 i morí el 2 d'agost de 1775 als 79 anys (11), essent sepultat a la cripta de la Confraria de Sant Anton i Sant Eloi. Casat en primeres núpcies amb Teresa Tuxet, i en segones núpcies amb Maria Pou. Testà el 4-XII-1764 al notari Salvador Torras.

JOAN SAURÍ, també menescal (hereu), fill de J.Saurí i de T. Tuxet

FELIX SAURÍ, germà -també menescal- morí el 3-VII-1777 als 36 anys (12).

No s'ha estudiat la descendència d'En Joan Saurí, que possiblement s'endinsa al segle XIX.

Els RAVELLA

Tenien el forn o taller "fora lo portal de Sant Josep" (actualment carrer de Sant Josep) no sabem exactament on, però és possible que estés emplaçat en el número 54, doncs actualment s'hi troba encara un taller de ferrar, emplaçat precisament al sector extra murs del mateix carrer -poc més avall de l'encreuament del carrer de Sant Josep amb l'anomenada Muralla del Tigre. Els Ravella eren oriünds de Vilabacaserà -Parròquia de Vallgorguina-

SEBASTIÀ RAVELLA, de Vallgorguina, casat amb Mariana Codina

MIQUEL RAVELLA, albeiter de Mataró; va morir el 2 de maig de 1764 essent sepultat també a la cripta de la Confraria de Sant Anton i Sant Eloi, a la Parròquia de Santa Maria. Estava casat amb Na Maria Ravella, que morí el 10-I-1763. Testà a l'escribania del Notari Bonaventura Català i Mas. No tenia fills. Tenia un germà també albeiter a Santa Maria de Palautordera -Silvestre Ravella- (13).

Els CASELLAS

Tenien el forn o taller "fora lo portal de Vatlleix, en el camí que mena cap a les monges caputxines" (Carrer dels Angels). També coneixem dels Casellas tres generacions de ferradors.

BARTOMEU CASELLAS

JAUME CASELLAS, ferrer, va morir l'11 d'agost del 1780. Féu testament pel juliol del 1780, en poder de Francesc Noy, Notari (14). Casat amb Teresa Puig, la qual junt amb l'hereu van fer un interessant inventari dels bens del seu marit, que té per a nosaltres un gran interès (15) doncs descriu amb detall els estris de treball del ferrador, juntament amb les seves pertinences.

JOSEP CASELLAS (hereu)

JAUME CASELLAS, que morí el 25 de desembre de 1775 als 29 anys (16).
Els altres germans -Salvador, Manuel i Llorenç- es
dedicaren a l'argenteria.

Tampoc no s'ha estudiat la descendència d'En Josep Casellas.

Els ALSINA

Tenien el forn "fora lo Portal de Vatlleix" i l'habitatge al carrer de Bonaire. El ferrador Narcís Alsina no era fill de ferradors, doncs el seu pare era Mariano Alsina -bracer- casat amb Na Eulàlia Puig, la seva mare.

NARCÍS ALSINA, ferrer, nasqué el ... i va morir el dia 9 de maig de 1767. El seu testament fou fet dos dies abans del seu òbit, en poder de Josep Torras i Vieta, Notari (17). Fou sepultat a la cripta de la Confraria de Sant Anton i Sant Eloi.
Estava casat amb Rosa Costa.

RAFAEL ALSINA COSTA, ferrer i fill de l'anterior (hereu)

A cop de vista, veiem en primer lloc una constant, que per altre part era molt freqüent en els oficis artesans, i és la transmissió de pares a fills tant de la feina com dels instruments pel treball; i en segon lloc constatem que la situació dels tallers de ferrer s'emplaçaven en punts de màxim trànsit de carruatges -Camí Ral, carrer de Sant Josep i sortida cap a Valldeix-.

No ha estat possible establir una diferència entre el treball dels albeïters i ferradors, malgrat la superior graduació dels primers en quant al coneixement de les malalties del bestiar.

Revisant l'inventari del ferrador Jaume Casellas, que pel moment és l'únic que hem trobat, hom es pot fer una idea cabdal del tipus d'habitatge que tenien els menestrals i la modèstia de les eines amb que treballaven. L'inventari en poder del Notari diu el següent:

En la present Ciutat de Mataró, Bisbat de Barcelona als trenta un dias del Mes de Agost del any de la Nativitat del Señor de mil set cents y vuytanta.

Com per evitar tota macula de engany y llevar qualsevol suspicita tinga lo dret introduhit lo inventari; persó nosaltres Theresa Casellas y Puig viuda de Jaume Casellas, ferrer, en lo dia de son obit en la referida ciutat habitant, en qualitat de tenutaria per mon dot esponsalici y demás drets y credits de tals que tinch y me compateixen en la heretat y patrimoni del referit mon difunt marit en virtut de la consuetut de Barcelona, y constitució general de Catt^a. feta en la vila de Perpinyà que comensa Hac nostra; y en lo nom de usufructuaria per lo mateix mon marit dexada ab son ultim y valido testament que se solemnisa en actes del Notari avall escrit als dinou dias del ultim passat Juliol. Y Joseph Casellas y Puig, ferrer de la enuncia-da Ciutat, mare y fill en qualitat de Hereu universalment instituhit per lo antedit Jaume Casellas mon difunt Pare ab lo precalendat testament, en dits respective noms, y en altre qualsevol que en dret a favorir puga als dos; volent gaudir dels beneficis privilegis, y prerrogatives concedits als que prenen inventari, ab precedencia de aquest sen + yal de la Santa Creu lo formam de totos los bens que en lo diade su fi tenia y possehia lo referit nostre marit y pare respectivamente, los quals ab individual descripció son.

Primo toca aquella casa de un cos ab sa eixida o hort al detrás de ella contigua, clausurada de una part situada en la present Ciutat fora lo portal de Batlleix y en lo carrer que va als Monastirs de Monjas Caputxinas y PP. Caputxins, dins la qual se ha trobat lo se guent:

En la entrada.

Primo al demunt del portal de entrar en la cuyna una capelleta de fusta usada, y dins está la Imatge de Sant Antoni de Pàdua.
Item. dos banchs de respaller de fusta de pi molt usats.
Item. un bressol usat.
Item. tres devanadoras de canya grans, las unas ab peu de fusta y montant de ferro, y las altres dos sens ell, tot usat.
Item. un cubell mediá de fusta encercolat de ferro usat,
Item. un ventall petit de palma usat.
Item. un enserat molt usat, en la cuyna.

En la Cuyna.

Primo un escont de fusta de pi ab son respatller y taula, més que me diá, molt usat.
Item. una cadira de fusta color obscur, ab sitial de roba molt usada.
Item. una taula de fusta de poy ab son calaix, mediana, molt usat.
Item. un banch de fusta sens respatller molt usat.
Item. un pages de fusta molt usat.
Item. dos llums de ferro usats.
Item. uns clamastechs, unas llevas, dos torrapans, una pala y uns tres peus, tot de ferro, mediá, y usat.
Item. sis fals, dos mitjas llunas, una destral, y quatre podadoras, ab sos corresponents manechs, tot usat.
Item. dos calderas, la una gran usada, y la altre petita, molt usada, las dos de aram ab sas nansas de ferro.
Item. una cassa, un escalfador, un cassó, y una chocolatera tot de aram, mediá, y ab sos manechs de ferro, usat.
Item. una sotacopa de llautó mediana usada, y una llumenera petitona del mateix també usada.
Item. dos candeleros, y tres peus de llautó usats.
Item. uns trespeus de ferro usats.
Item. sis plats de estany usats
Item. quatre plats de pisa envernissats de blau usats.
Item. una sotacopa de pisa usada.
Item. setse platos, quinse plats, una escuyridora, un saler, sis escodellas, y dos xicres, tot de pisa y usat.
Item. un saler de pedra usat.
Item. dos cantirs de terra negre medians usats.
Item. set vasos, los quatre de cristall medians, y los tres de vidre blanch petitons y usats.
Item. dos empollas petites, y una de mitgensera de vidre vert usadas.
Item. dos porrons, y dos cetrills lo un ab un poch de oli, y lo altre ab una porció de vinagre, tot de vidre ordinari, y usat.
Item. sis colleras y dos forquillas de llautó usadas.
Item. una escombra de palma, ab son manech de fusta usada.
Item. un quadret ab la estamoa de Sant Joan y Sant Pau molt vell.
Item. quatre pitgers, y un cantinet envernissats de vert, usats.
Item. sis ollas medianas envernissadas de color tabaco, usadas.
Item. una capsa de garrofi usada.
Item. dos cordas per estendre la bogada, usadas.
Item. un anell per lo forn usat.
Item. dos paellas, la una gran de ferro, y la altre petita de aram ab manech de ferro, y unas graellas també de ferro, tot usat.

- Item. una banca de fusta mediana usadas.
- Item. una ganiveta y dos ganivets, tot usat.
- Item. una tanca de ferro per lo forn usada.
- Item. un fugó de terra usat.
- Item. un armari collocat en la paret del entrar en dita cuyna, unas estovallas per la taula usadas, y un poch de pa.

En lo pastador immediat a la prop referida cuyna

Primo una pastera se tomba de fusta molt vella, ab tots sos arreus o guarniments pera pastar.

Item. una tauleta de fusta de poy, ab unas gradas y quatre testos, collocat en un ninxo, o capelleta situadas o fabricada dins la paret de dit pastador, tot usat.

Item. una boteta de barreló buyda, ab quatre cercols de ferro molt usada.

Item. una cadira de brassos molt usada.

Item. diferents trossos de fusta molt vella de poca consideració.

Item. un garrot per lligar garbas, y quatre didals de canya, tot usat.

Item. una pala de fusta per lo forn, usada.

En lo cel obert o passadís â la antedita cuyna.

Primo una gerra gran de terra envernissada de color vert, usada.

Item. dos gibrells, tres cantirs, quatre cassolas, tres plâts giradors y set ollas entre grans y petites, tot de terra roja ordinaria y usat.

Item. sis plats de pisa ordinaria, usats.

Item. sis plats de pisa de Genova usats.

Item. una coladora de pisa ordinaria, usada.

Item. una sort de colleras de fusta, entre grans, medianas, y petites, usadas.

Item. un remanador de fusta usat per batrer chocolate.

Item. dos talladors medians de fusta usats.

Item. un morter de pedra, ab sa ma de fusta tot usat.

Item. un cabás de palma per anar a comprar usat.

Item. un coba femeter usat.

Item. una giradora y tres cobertoras, la una mediana, y las dos petites, tot de ferro y usat.

Item. en lo hort o eixida de dita Casa diferents testos per flors usats.

Item. en lo pou que es en lo mateix hort o eixida, una curriola de fusta ab montant de ferro, dos galledas també de fusta ab cercols y montans, y nansas de ferro, y una cadena també de ferro per lo llevant, tot usat.

En lo quarto del devant de dita Casa.

Primo unas gradas de fusta molt usadas collocadas en una capelleta o ninxo que hi ha en una de las parets de est quarto.

Item. unas cortinas de indiana molt usadas collocadas al devant de dit ninxo, o capelleta, pendants en una barreta de ferro.

Item. dins dit ninxo unas reliquias de Sant Simon Apostol, collocades en una guarnició de cartró, ab un vidre al devant.

Item. en lo mateix ninxo la efigies del Ninjo Jesús de guix.

Item. un pitger envernissat de vert usat per conduhir flors.

Item. una ollera mediana de llarga vista usada.

Item. en lo mateix quarto, pendent en una de sas parets, un quadro mediá ab guarnició de colradura, ab la efigie de Santa Theresa de Jesús.

Item. un quadro gran, ab guarnició de fusta ennegrida molt vell, ab la Imatge de nostra Señora de la Soledat.

- Item. un altre quadro mediá usat, ab la Imatge del Patriarca Sant Jo seph, ab guarnició de fusta dorada.
- Item. altre quadro petit ab guarnició de fusta molt vella, ab la efi gies del Ecce homo.
- Item. un dosseret de fusta cubert de drap vert tot molt vell.
- Item. un quadro petit ab guarnició de fusta labrada usada, ab la I- matge de la Divina Pastora.
- Item. una tauleta de fusta de poy, ab son calaix, pany i clau no usa da.
- Item. dos cadiras de fusta, color obscur, ab sitials de roba, molt u sadas.
- Item. un llit de peu de gall de fusta de alber, y capsalera del ma- teix sens jaspear, ab sa marfega de estopa molt usada plena de palla, un matalas, y dos coixins ab sas corresponents coixine- ras de drap de bri, plens de llana, y sas telas viadas, usats, y dos llansols també de drap de bri usats.
- Item. en lo quarto del mitg, eixint del prop referit, no si encontra cosa alguna.
- Item. en lo corredor eixint del ultim dit quarto, y al cap de la es- cala, un quadret de St. Salvador collocat sobre una piqueta de terra, en la que si posa aygua beneyta.

En lo quarto del darrera de dita Casa, en que morí lo causant del pnt. inventari

- Primo un llit de peu de gall ab sa capsalera jaspeat y pintat, ab un perfil de colradura alrededor de dita capsalera, molt usat, ab sa marfega de drap de bri plena de palla usada, un matalás y dos coixins de telas viadas plens de llana y estos ab sas corresponents coxine- ras de drap de bri tot usat, y dos llansols de drap de bri, lo un nou y lo altre molt usat.
- Item. dos caixas de fusta de alber ab son corresponent pany y clau molt usadas, dins las quals si encontra la roba del us y ser- vey dels de nostra familia.
- Item. se continuan en lo present inventari las dos caixas ab las ro- bas y vestits tot propri de mi dita Theresa Casellas y Puig, y lo mateix que me fou donat quant contracti mon matrimoni.
- Item. altre caixa de fusta molt usada ab son pany y clau, dins la qual si troba.

Primo dos marfegas la una gran, y la altre petita de drap de estopa usadas.

- Item. dos llansols de tela, lo un ab una guarnició a la vellura, y lo altre sens guarnició usats.
- Item. una cortina usada de tela usada ab una guarnició a la vellura, y un serrell a son extrem.
- Item. tres llansols de fil de bri usats
- Item. vuyt axugamans petitons de sacas usats.
- Item. set tovallons de fil de bri ab mostra de pinyonet las dos molt usadas, las restants usats.
- Item. dos axugamans de fil de bri usats.
- Item. dos coxineras de tela usadas.
- Item. tres tovallons de drap de bri, las dos llevan ab una guarnició a la vellura, y la altre ab mostra de pinyonet, totas usadas.
- Item. una tovallola de tafeta blau usada.
- Item. un cendrer de estopa usat.
- Item. una banova blanca encotonada ab mostra usada.
- Item. un cobrellit de indiana comuna usat.
- Item. un cobritaula petitó de indiana vermella usat.
- Item. una vanova verde de cotó mostrejada usada ab la guarnició o se- rrell de seda.

Item. se segueix la roba propria y del us del difunt.

Primo dos camisas de fil de bri la una de ellas ab manegas de tela usadas.

Item. un jaleco de bayeta obscura, una jupa y casaca de paño color obscur, dos calsas de panyo negre, un gambeto de panyo obscur, unas mitjas de estar obscur, unas sabatas ab sas sivellas de llautó, una barretina obscura, y dos sombreros, tot usat.

Item. en lo mateix quarto una cadira de brassos ab sitial y respalller de cuyro, ab tatxes de ferro, molt usada.

Item. quatre cadiras regulars de fusta pintada de color vert ab sitial de roba usadas.

Item. un quadro gran molt vell ab la efigie de Jesus Nasareno.

Item. altre quadro mediá ab guarnició de fusta molt vell, ab la Imatge de Nostra Senyora del Roser.

Item. altre quadro sens guarnició molt vell.

Item. altre quadro petit ab guarnició de colradura ab la Imatge de nostra Señora de la Llet.

Item. un mirall mediá ab guarnició de colradura usat.

Item. un doceret usat.

Item. dos quadrets ab guarnició de fusta usats.

Item. dos orinals de terra usats.

Item. en una capelleta o ninxo dorat dins de las parets del dit quarto, la Imatge de Christo Crucificat pendent de la Creu, col.ló cat damunt una plana jaspeada y en part dorada.

Item. en una de les referides caixes proprias de mi dita Theresa, si encuentran los papers y actes fahents per la heretat y patrimoni del difunt, y los que son conduhents per la pretenció que los processors de esta casa poden tenir contra los bens de la casa Ametller de Batlleix.

Item. un llibre en quan ab cubertas de pergami en el que si troban descrits varios compres de diferents sunjectes parroquians de nostra botiga de ferrer.

Item. un coixinet de cosir usat.

En lo quartet immediat al prop referit

Primo un cofre gran molt usat ab algunas flors de poca entitat

Item. sinch quarteras de metall.

Item. una panera de fusta usada ab set pans

Item. una mesura de tres cortans usada ab tres cercols de ferro

Item. en la golfa de dita casa, un salador de fusta usat.

Item. unas gradas de fusta petitonas usadas per colocarlas en la capella de Nostra Señora dels Angels que se troba en la paret del devant de dita casa, en la qual si troba una llantia de vidre usada.

Item. en las mateixas golfas diferents trossos de fusta de poca consideració.

Item. tota aquella casa de un cos ab sa eixida o hort clausurada, situada en la present Ciutat y al davant de la ultimament referida, en la entrada de la qual si troba la botiga de ferrer nostra propria y dins esta lo seguent.

Primo una ferradura usada, y un cup de raig, vint y una carrega també usat ab son corresponent brescat.

Item. una portadora usada.

Item. dos botas de tres càrregas cada una encercolades de ferro y dos de mitja càrrega cada una també ab cercols de ferro, totas usadas y buides, menos en la una que si troba un poch de vinagre dins.

- Item. tres enclusas la una de pes onze arrobas, altre de deu, y la altre de quatre totas usadas, y collocadas ab son respective soch, totas usadas.
- Item. dos mays grans y cinch martells també grans, tot usat.
- Item. un manxó y unas manchas, aquell usat y aquestas dolentas.
- Item. quatre dotsenas de ferraduras novas.
- Item. tres botabans, dos estanallas de ferrar, dos martells també de ferrar, tres estanallas grans per la fornal, y totes las demás eines necessarias per lo ofici de ferrer, tot usat.
- Item. dos barras y mitja de ferro, de pes juntas tres arrobas.
- Item. tota aquella pesa de terra de vinya plantada de tinguda di-vuit jornals de home de cavadura poch mes o menos situada en lo terme de la pnt. Ciutat y en la partida dita Figuera Major.
- Item. en la referida botiga de ferrer una fanga, dos magallas, un magalló, un magall de escarpell, y tres arpellas tot de ferro ab sos corresponents manechs de fusta tot usat (15).

Francesc Lleonart i Roca

REFERENCIES

- (1) P.Vilar Catalunya dins l'Espanya Moderna: Les transformacions agràries del segle XVIII català. Edicions 62, 1966
- (2) Arxiu de la Corona d'Aragó (A.C.A.) Cancillería Real Reg.1529 f.32
- (3) A.C.A. Arxiu Notarial de Mataró -A.N.M.- Reg. E-29
- (4) A.C.A. Real Audiència. Villetes. Reg. 362, f.213
- (5) Arxiu dels Protocols Notarials de Barcelona. Prot. sive manuale. Alejo Claramunt
- (6) A.C.A. Real Audiència. Papeles de S.E. lligall 242
- (8) A.C.A. Real Audiència. Acordadas. Reg.8, ff.200-208
- (9) A.C.A. Real Audiència. Consultas. Reg.144, ff.220-221
- (10) A.C.A. (A.N.M.) Reg.799, ff.129-131
- (11) Museu Arxiu de Santa Maria (M.A.S.M.) Llibre d'òbits 1767-1781 f.165
- (12) M.A.S.M. Llibre d'òbits 1767-1781, f.244
- (13) A.C.A. (A.N.M.) Reg.828, ff.65-66
- (14) A.C.A. (A.N.M.) Reg.950, ff.178
- (15) A.C.A. (A.N.M.) Reg.950, ff.206-212
- (16) M.A.S.M. Llibre d'òbits, 1767-1781
- (17) A.C.A. (A.N.M.)Reg.871, ff. 331-332